



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **Dipl. Ing. Jaroslav Novotný**, patentový zástupce, se sídlem Praha 2, Římská 45, zastoupen Mgr. Pavlem Bobkem, advokátem se sídlem Praha 6, Muchova 9/223, proti žalovanému: **Úřad průmyslového vlastnictví**, se sídlem Praha 6, Antonína Čermáka 2a, za účasti osob zúčastněných na řízení: **a) SUP-Technik spol. s r. o.**, se sídlem Praha 4, K Libuši 4/24, a **b) AERODIUM, s. r. o.**, se sídlem Praha 4, K Libuši 4/24, obě zastoupené Mgr. Petrem Fučíkem, advokátem se sídlem Praha 1, Purkyňova 2, proti rozhodnutí předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 22. 9. 2014, č. j. PV 2003-2747/D053148/2013/ÚPV, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 5. 2015, č. j. 8 A 190/2014 - 47, ve znění opravného usnesení ze dne 16. 7. 2015, č. j. 8 A 190/2014 - 63,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 5. 2015, č. j. 8 A 190/2014 - 47, ve znění opravného usnesení ze dne 16. 7. 2015, č. j. 8 A 190/2014 - 63, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení usnesení městského soudu, jímž byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 22. 9. 2014, č. j. PV 2003-2747/D053148/2013/ÚPV (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým byl zamítnut jeho rozklad proti rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví ze dne 22. 7. 2013, č. j. PV 2003-2747/D021630/2012/ÚPV, o zamítnutí návrhu na zrušení patentu č. 297903 o názvu „Simulátor volného pádu,“ jehož vlastníkem byla osoba zúčastněná na řízení a).

Městský soud dospěl k závěru o nedostatku aktivní věcné legitimace stěžovatele a žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“ nebo „soudní řád správní“.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a písm. e) s. ř. s.

Stěžovatel předně nesouhlasí se závěrem městského soudu o nedostatku své aktivní věcné legitimace k podání žaloby. Stěžovatel má totiž za to, že v žalobě uvedl, že napadené rozhodnutí je nezákonné a bylo vydáno v řízení, v němž byl zkrácen na svých právech účastníka řízení. Předseda žalovaného nepřihlédl k argumentům stěžovatele a pominul zjištění a důkazy, které předkládal. Tímto postupem vznikla újma také stěžovateli jakožto účastníku řízení, včetně újmy majetkové (náklady na správní řízení) a újmy osobnostní (snížení dobré pověsti a odborného jména stěžovatele jako patentového zástupce). Stěžovatel se tudíž domnívá, že byl na svých právech napadeným rozhodnutím nesporně zasažen.

Stěžovatel se také domnívá, že výklad soudu k aktivní legitimaci je příliš formální a neodpovídá ustálené judikatuře, a učiněné rozhodnutí je tudíž překvapivé. Právo stěžovatele na podání návrhu podle § 23 odst. 1 zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „patentový zákon“), ani jeho právo být účastníkem tohoto řízení nebylo nikdy zpochybňováno.

Stěžovatel považuje usnesení městského soudu také za věcně nesprávné, neboť pokud soud dovedl, že stěžovateli svědčí aktivní procesní legitimace, a zabýval se jeho legitimací věcnou, měl tak učinit až v rámci meritorního projednání věci.

Stěžovatel s ohledem na uvedené uzavírá, že mu svědčí aktivní procesní i věcná legitimace k podání žaloby, a navrhuje proto usnesení městského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že stěžovatel v žalobě nikterak netvrdil, že by napadené správní rozhodnutí zakládalo, měnilo, rušilo nebo závazně určovalo jeho práva nebo povinnosti, ani neuvádí, jak byl na svých právech dotčen. Žalovaný proto souhlasí s městským soudem, že žaloba měla být odmítnuta a navrhuje kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

Osoba zúčastněná na řízení a) souhlasí se závěrem městského soudu o odmítnutí žaloby a doplňuje, že dle jejího názoru stěžovatel v žalobě netvrdil dotčení svých vlastních práv, a proto mu nesvědčí žalobní legitimace podle § 65 odst. 1 a 2 s. ř. s. Navrhuje proto kasační stížnost pro její nedůvodnost zamítnout a žádá o přiznání nároku na náhradu nákladů řízení vůči stěžovateli.

Osoba zúčastněná na řízení b), která se do řízení přihlásila jakožto současný majitel patentu č. 297903, uvádí, že plně odkazuje na vyjádření ke kasační stížnosti osoby zúčastněné na řízení a), tedy původního majitele patentu.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána osobou k tomu oprávněnou, je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem. Kasační stížnost je tedy přípustná. Nejsou však přípustné všechny uplatněné námitky. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. se kasační stížnost nemůže přípustně opírat o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. V daném případě se jedná o námitku, již stěžovatel vytýká, že mu postupem žalovaného vznikla újma jakožto účastníku řízení, včetně újmy majetkové (náklady na správní řízení) a újmy osobnostní (snížení dobré pověsti a odborného jména stěžovatele jako patentového zástupce).

pokračování

Poněvadž stěžovateli nic nebránilo uplatnit tuto argumentaci již v řízení před městským soudem, nelze se v kasačním řízení touto námitkou věcně zabývat.

Důvodnost kasační stížnosti pak zdejší soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost je důvodná.

Předně je nutno uvést, že ačkoli stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a písm. e) s. ř. s., z povahy usnesení o odmítnutí žaloby je zřejmé, že tvrzen může být toliko důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Tento důvod je totiž ve vztahu k důvodům podle písm. a) až d) téhož ustanovení důvodem speciálním. Ostatně již ve svém rozhodnutí ze dne 21. 4. 2005, sp. zn. 3 Azs 33/2004 (všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), Nejvyšší správní soud konstatoval, že je-li kasační stížností napadeno usnesení soudu o odmítnutí žaloby, přichází pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Zdejší soud se tak mohl zabývat pouze tím, zda byla žaloba stěžovatele odmítnuta v souladu se zákonem, tedy zda skutečně nebyl stěžovatel nadán aktivní žalobní legitimací.

Ze spisového materiálu bylo zjištěno, že dne 15. 3. 2007 udělil žalovaný osobě zúčastněné na řízení ad a) patent č. 297903 na vynález o názvu „Simulátor volného pádu“ s právem přednosti ode dne 10. 10. 2003. Návrhem doručeným žalovanému dne 30. 3. 2012 se stěžovatel domáhal zrušení výše uvedeného patentu podle § 23 odst. 1 písm. a) patentového zákona. Tento návrh byl prvostupňovým rozhodnutím zamítnut. Žalovaný následně toto rozhodnutí na základě podaného rozkladu potvrdil a rozklad zamítl.

Podle § 23 odst. 1 písm. a) patentového zákona *[ú]řad patent zruší, zjistí-li se dodatečně, že vynález nespĺňoval podmínky patentovatelnosti. Podle odst. 4 uvedeného ustanovení platí, že [n]ávrh na zrušení patentu lze podat i po zániku patentu, prokáže-li navrhovatel právní zájem. Z tohoto ustanovení lze dovodit, že návrh na zrušení patentu za situace, je-li pořad platný, nemusí být odůvodněn právním zájmem navrhovatele. Dle § 63 odst. 3 patentového zákona je [p]roti pravomocnému rozhodnutí Úřadu přípustná žaloba proti rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu, tj. soudního řádu správního.*

Podle § 65 odst. 1 s. ř. s. platí, že *[k]do tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, (dále jen "rozhodnutí"), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.*

Podle § 65 odst. 2 s. ř. s. může *[ž]alobu proti rozhodnutí správního orgánu (...) podat i účastník řízení před správním orgánem, který není k žalobě oprávněn podle odstavce 1, tvrdí-li, že postupem správního orgánu byl zkrácen na právech, která jemu přísluší, takovým způsobem, že to mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí (podtrženo NSS).*

Městský soud konstatoval, že v nyní projednávané věci je nesporné, že žalobou bylo napadeno rozhodnutí, které lze přezkoumat v řízení podle soudního řádu správního (§ 63 odst. 3 patentového zákona). Městský soud při posuzování aktivní legitimace stěžovatele dospěl k závěru, že je sice nadán procesní žalobní legitimací, neboť byl účastníkem správního řízení, nikoliv však již žalobní legitimací věcnou, jejíž nedostatek byl patrný již z podaného návrhu.

Proto žalobu podle § 46 odst. 1 písm. c) odmítl. Nejvyšší správní soud s městským soudem nemůže souhlasit.

Podle § 63 odst. 3 patentového zákona je proti pravomocnému rozhodnutí žalovaného přípustná žaloba podle soudního řádu správního. Z tohoto ustanovení a z faktu, že byl stěžovatel účastníkem řízení o zrušení patentu, však ještě nelze dovozovat jeho aktivní procesní legitimaci v konkrétním soudním řízení, jak to učinil městský soud. Uvedené ustanovení je velice obecné a říká pouze to, že proti rozhodnutí, které z předmětného řízení vzešlo, je přípustná správní žaloba. Podmínky procesní a věcné žalobní legitimace jsou však specifikovány v ustanovení § 65 soudního řádu správního, a proto byl závěr městského soudu ohledně aktivní procesní legitimace stěžovatele předčasný.

Městský soud v napadeném usnesení posuzoval podmínky přípustnosti žaloby stěžovatele jak podle ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s., tak podle § 65 odst. 2 s. ř. s., avšak neupřesnil, na základě kterého z těchto ustanovení byl stěžovatel oprávněn podat žalobu proti napadenému rozhodnutí, což je pro toto řízení zásadní otázkou, jak bude vysvětleno níže. Z rozhodnutí městského soudu však plyne, že se nesprávně přiklonil k ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s. Jeho aplikací na nyní projednávanou věc pak dospěl k závěru o neoprávněnosti stěžovatele v důsledku nemožnosti namítat porušení hmotného práva, do kterého stěžovateli nemohlo být napadeným rozhodnutím zasazeno. Městský soud tak na základě správné argumentace nesprávně vyhodnotil, dle kterého ustanovení mohla být žaloba přípustně podána.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje na svůj dřívější rozsudek ze dne 11. 3. 2008, č. j. 8 As 46/2007 - 98, v němž byly posuzovány právě podmínky aktivní procesní legitimace žalobce v řízení podle § 65 s. ř. s. Nejvyšší správní soud v tomto rozhodnutí dospěl k závěru, že „[p]rocesně je tedy k podání žaloby legitimován ten, kdo má způsobilost být účastníkem řízení a tvrdí, že došlo ke zkrácení jeho práv. Jinými slovy, dle § 65 s. ř. s. (tj. u řízení o žalobách proti rozhodnutí správního orgánu) se procesní legitimace zakládá tvrzením o tom, že došlo ke zkrácení práv žalobce; závěr o tom, zda skutečně byl či nebyl zkrácen, učiní následně soud jako závěr o věcné legitimaci, jež je určující pro úspěšnost či neúspěšnost žaloby (slobodný závěr viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2006, č. j. 1 Afs 40/2005 - 62). Z uvedeného vyplývá, že soud před meritorním projednáním žaloby musí posoudit, zda jsou splněny podmínky řízení; mimo jiné v tom, zda žalobce skutečně tvrdí, že úkonem správního orgánu došlo k zásahu do jeho práv. Přitom není dostačující, jestliže žalobce namítá porušení svých práv pouze v obecné rovině, ale musí být zřejmé, do kterého jeho práva mělo být zasazeno.“ (podtrženo NSS).

Nejvyšší správní soud upozorňuje také na rozsudek ze dne 21. 2. 2008, č. j. 3 As 56/2007 - 108, v němž dovodil, že „[n]avrhovatel zrušení (dříve výmazu) ochranné známky podle § 31 zákona o ochranných známkách (dříve § 25 odst. 1 zákona č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách), je aktivně legitimován k podání správní žaloby podle § 65 odst. 2 s. ř. s.“ Ačkoli se uvedené rozhodnutí netýkalo řízení o zrušení patentu, ale řízení o zrušení (výmazu) ochranné známky, lze závěry v něm učiněné vztáhnout rovněž na tento případ. Řízení o zrušení (výmazu) ochranné známky má totiž obdobné předpoklady jako řízení o zrušení patentu, tedy že návrh může podat kdokoli, bez nutnosti prokazovat na věci veřejný zájem, přičemž proti rozhodnutí správního orgánu ve věci je možná žaloba ve správním soudnictví. Žalobu proti oběma typům rozhodnutí je tak tedy oprávněn podat rovněž návrhově, jenž nemůže být rozhodnutím žalovaného zasazen na svých hmotných právech, neboť se jich napadené rozhodnutí přímo ani nepřímou nedotýká. S ohledem na uvedené Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel byl oprávněn podat žalobu podle § 65 odst. 2 s. ř. s., nikoliv podle § 65 odst. 1 s. ř. s.

Ohledně žalobní legitimace stěžovatele v nyní projednávané věci tak Nejvyšší správní soud uvádí následující. Stěžovatel byl v posuzované věci účastníkem řízení před správním orgánem, neboť se zde rozhodovalo o jeho návrhu na zrušení patentu,

pokračování

nicméně v tomto správním řízení nebylo rozhodováno o jeho hmotných právech a povinnostech (právech souvisejících s vlastnictvím dotčeného patentu). Proto tedy stěžovatel nemohl být napadeným rozhodnutím jakkoli dotčen na vlastních hmotných právech. Přesto však byl oprávněn podat žalobu proti napadenému rozhodnutí ve správním soudnictví za předpokladu, že byl postupem správního orgánu zkrácen na právech, která jemu přísluší. Jak to vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 7 A 139/2001 - 67, publ. pod č. 379/2004 Sb., mohl žalobce v této věci namítat právě jen tu nezákonnost rozhodnutí, kterou byl zkrácen na svých právech, „*příčemž zkrácením na právech je nutno rozumět nejen zkrácení na právech hmotných, ale i na právech procesních.*“

Nejvyšší správní soud tak k otázce aktivní legitimace v této věci uzavírá, že za situace, kdy nemohou být správním rozhodnutím dotčena hmotná práva účastníka řízení, je žaloba proti rozhodnutí ve správním soudnictví přípustná nikoliv podle § 65 odst. 1 s. ř. s., nýbrž v režimu § 65 odst. 2 s. ř. s. Stěžovatel byl proto v tomto řízení oprávněn namítat toliko porušení svých procesních práv.

Nejvyšší správní soud po posouzení obsahu žaloby zjistil, že stěžovatel v žalobě porušení svých procesních práv namítal hned na několika místech. Jedná se zejména o jeho argumentaci týkající se nesprávného zjištění skutkového stavu, porušení § 2 a § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, rozporu skutkového základu rozhodnutí se spisovým materiálem, nedostatečného vypořádání znaleckých posudků, nebo nepřezkoumatelnosti a nesrozumitelnosti napadeného rozhodnutí. Byl tak jednoznačně nadán procesní žalobní legitimací podle § 65 odst. 2 s. ř. s. Městský soud však zejména s ohledem na nesprávné posouzení, dle kterého ustanovení soudního řádu správního měla být žaloba podána, nepovažoval tuto argumentaci za relevantní. Vzhledem k tomuto pochybení pak nesprávně posoudil splnění podmínek pro aktivní legitimaci stěžovatele a žalobu odmítl, pročez je nutné jeho usnesení zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení. V tomto řízení pak bude na městském soudu žalobu věcně projednat a vypořádat se s těmi žalobními body, kterými stěžovatel vytýká správním orgánům procesní pochybení. Z podané žaloby je však zřejmé, že část stěžovatelovy argumentace směřuje proti nesprávnému posouzení věci správním orgánem, tedy do hmotněprávního posouzení důvodů pro zrušení patentu, což, jak bylo objasněno výše, nemůže být předmětem stěžovatelem podané žaloby.

K ostatním stěžovatelovým námitkám se Nejvyšší správní soud vyjádří pouze ve stručnosti, neboť usnesení městského soudu je nesprávné, a proto se ruší.

Pokud jde o věcnou legitimaci stěžovatele, tedy posouzení toho, zda bylo skutečně zasaženo do jeho procesních práv, Nejvyšší správní soud uvádí, že tuto skutečnost nelze zjistit ze samotného žalobního návrhu, a tudíž toto posouzení bude na městském soudu v dalším řízení (srov. rozsudek ze dne 27. 9. 2005, č. j. 4 As 50/2004 - 59). Nejvyšší správní soud tak považuje za částečně důvodnou argumentaci stěžovatele, jíž brojí proti tomu, že se městský soud zabýval jeho věcnou žalobní legitimací již v usnesení o odmítnutí žaloby, a nikoliv až při věcném projednání žaloby. Jak již bylo uvedeno, k tomuto postupu došlo v důsledku pochybení městského soudu, jenž při posouzení vycházel z § 65 odst. 1 s. ř. s., a nikoliv z § 65 odst. 2 s. ř. s.

Namítá-li stěžovatel, že napadeným rozhodnutím dochází ke škodě jeho klientů, neboť majitel patentu se na nich domáhá odškodnění v řádech milionů za domnělé porušování jeho patentu, tato argumentace musí být odmítnuta jako irelevantní. Nejvyšší správní soud upozorňuje, že řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu a navazující řízení o kasační stížnosti nejsou koncipovány jako *actio popularis*. Žalobce, resp. stěžovatel je oprávněn se dovolávat pouze nezákonnosti, která nastala v jeho právní sféře. Není oprávněn osobovat

si námitky vyplývající z práv třetích osob (v podrobnostech viz např. rozsudek ze dne ze dne 20. 12. 2012, č. j. 1 Afs 80/2012 – 40).

K námitce stěžovatele stran překvapivosti usnesení městského soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že je částečně důvodná, nikoliv však pro důvody namítané stěžovatelem. Stěžovatel se totiž domnívá, že byl aktivně legitimován podat žalobu již pouze proto, že mohl podat návrh na zrušení patentu podle § 23 odst. 1 zákona o vynálezech a byl účastníkem v předchozím řízení, z něž vzešlo dle jeho názoru nezákonné rozhodnutí. Z uvedeného však překvapivost rozhodnutí, resp. porušení legitimního očekávání stěžovatele, dovodit nelze. Jak již bylo shora objasněno, podmínky aktivní žalobní legitimace neplynou pouze z § 63 odst. 3 patentového zákona, nýbrž jsou upraveny v § 65 s. ř. s. Proto pouze v situaci, jsou-li tyto podmínky splněny, lze uvažovat o aktivní procesní legitimaci. Stěžovatelova žaloba tak tedy měla být skutečně připuštěna k věcnému projednání, nikoli však proto, že byl oprávněn podat návrh na zrušení patentu a byl účastníkem předchozího řízení, nýbrž proto, že splnil podmínku aktivní procesní legitimace podle § 65 odst. 2 s. ř. s., neboť takový návrh vskutku podal a byl účastníkem řízení, v němž tato procesní práva uplatňoval.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud shledal opodstatněným kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť stěžovatel disponoval aktivní procesní legitimací podle § 65 odst. 2 s. ř. s. a jeho žaloba tak měla být věcně projednána. Proto napadené usnesení městského soudu podle § 110 odst. 1, část věty první před středníkem, s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud závěrem upozorňuje, že nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o tomto mimořádném opravném prostředku bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po nezbytném poučení účastníků řízení a obstarání dalších podkladů nutných pro rozhodnutí. Kromě toho Nejvyšší správní soud předesílá, že přiznání odkladného účinku usnesení o odmítnutí žaloby, resp. také ve spojení s rozhodnutím o zamítnutí návrhu na zrušení patentu, nemá žádný faktický význam, neboť platnost sporného patentu by jeho eventuálním přiznáním zůstala nedotčena.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. září 2015

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu